

RESULTATEN WEIDEVOGELS 2015 NATUUR- EN VOGELWERKGROEP DE GRUTTO

Inleiding

Nu het heel slecht gaat met de weidevogels in Nederland zie je dat er vanuit de politiek, natuurorganisaties en ook vanuit de bevolking meer activiteiten worden ondernomen om deze bijzondere en prachtige vogels die bij ons land behoren, te redden. Met uw steun is de grutto verkozen tot nationale vogel van Nederland.

Onze vereniging zag al vroegtijdig in dat de weidevogels moesten worden beschermd. De grutto werd opgenomen in de naam en in het logo van onze vereniging. Het logo symboliseert tevens de leefbaarheid van de natuur op het platteland in Noordoost-Twente waarbij boeren en vrijwilligers samen optrekken om de vogels die bij dit gebied horen, te behouden.

Voor wat betreft het totaal aantal broedparen weidevogels binnen onze kerkdorpen hebben we weer een stap moeten terug doen. Er zijn zeer weinig weidevogelkuikens vliegvlug geworden. Dit geldt niet alleen voor Noordoost-Twente waar maar ook voor de rest van Overijssel. De laatste jaren zie je vooral bij de Kievit en de grutto, dat deze soorten zich steeds meer gaan clusteren in de betere en geschiktere weidevogelgebieden waar ze de voorgaande jaren nog succesvol kuikens hebben kunnen grootbrengen. Helaas zijn deze gebieden door de jaren heen, sterk gedecimeerd. De gedachte volgens velen dat de weidevogels in 2015 nog met de naweeën van muizenplaag 2014 te maken heeft gehad, met als gevolg een sterke aanwas van predatoren, zou moeten betekenen dat we in 2016 weer een jaar krijgen met sterk verbeterde

broedresultaten. Hopelijk wordt deze visie bewaarheid. Vorig jaar werd door Landschap Overijssel voor het eerst voorzichtig getest met een drone die ondersteuning moet gaan bieden aan veldwerkers en loonwerkers voor o.a. het opzoeken van weidevogelnesten en weidevogelkuikens. De bedoeling is dat de drone de gps-coördinaten in een databestand gaat vastleggen van bijvoorbeeld een nest en dat de loonwerker vervolgens deze opgeslagen coördinaten dan weer gaat gebruiken om het betreffende nest, middels een visuele en/of akoestische melding, die hij tijdens het maaien op zijn trekker binnen krijgt, gaat sparen. Hopelijk liggen er tegen de tijd dat dit systeem goed werkt, nog weidevogelnesten op de maisakkers of weilanden.

Verheugd zijn we over de aanleg van 1,5 hectares plasdras die in het weidevogelgebied in Albergen speciaal voor de weidevogels in het voorjaar van 2016 gerealiseerd zal worden.

Met deze broodnodige biotoopverbetering zal een langgekoesterde wens van onze vereniging in vervulling gaan.

2016: het jaar van de Kievit

Door de snelle achteruitgang van het aantal broedparen Kieviten is 2016 door het SOVON en het Vogeltrekstation uitgeroepen tot het jaar van de Kievit. De Kieviten zullen hierdoor de nodige aandacht krijgen en hopelijk heeft dit een positief effect op het voortbestaan van de Kievit op het platteland.

Onze vereniging gaat dit jaar met enkele gecertificeerde ringers proberen om zoveel mogelijk Kievitkuikens te ringen, om deze vogels op latere leeftijd beter te kunnen blijven volgen. Om zodoende te onderzoeken en er aan bij te dragen hoe we de achteruitgang van deze ooit zo algemeen voorkomende weidevogel in Nederland kunnen stoppen.

Om te kijken wat de overlevingskansen van jonge Kieviten zijn, gaan onderzoekers, ringers en vrijwilligers ook op weidevogelrijke plekken in Nederland komend voorjaar vooral jonge Kieviten ringen en volgen. Kieviten broeden in zowel grasland als op akkers en daarom kijken de onderzoekers in beide typen gebieden. Daarbij letten ze ook op de effectiviteit van beschermingsmaatregelen en hoeveel eieren er per gebied uitkomen. Met hulp van vrijwilligers gaan ze de kansen van een kuiken nauwkeurig vastleggen.

Het voorjaarsweer 2015

Maart kende een normale temperatuur, was zonnig en aan de droge kant. Op 8 maart werden temperaturen gemeten van 15 tot 18 graden. Van 16 tot 18 maart kwam het weer tot 15-18 graden. Aan het eind van de maand waren de weersomstandigheden zeer wisselvallig tot onstuimig.

April was zeer zonnig, droog en aan de koude kant. De start was wisselvallig en vanaf de negende werd het iets zachter. Vanaf 16 april koelde het af met koude en heldere nachten met 4 vorstdagen in de Bilt. In het oosten van ons land werden 17 dagen vorst aan de grond gemeten. Op 28 april werd op Vliegbasis Twente ruim negen graden onder nul gemeten.

Mei was vrij koel, vrij droog en vrij zonnig. De eerste twee dagen lokaal onder het vriespunt. Bij Vliegbasis Twente koelde het af tot min 3,7 graden. Op 5 en 11 mei kwamen de temperaturen op 20 en 25 graden.

Het zonnige weer in het vroege voorjaar is waarschijnlijk ook de reden geweest dat er bij de reewildtelling binnen WBE Zenderen al 1 reegeit met 2 kalveren werd gespot en op 28 maart aan de Ootmarsumsedijk in Rossum de

eerste eendenkuikens van 1 dag oud door Bennie Veldhuis werden waargenomen.

Het eerste kievitseï 2015.

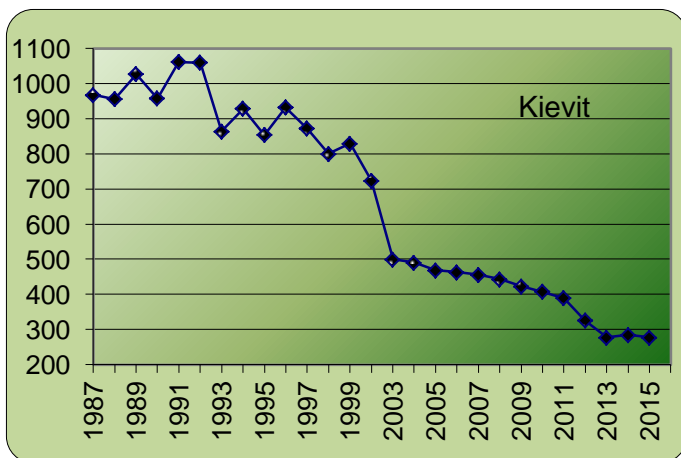
Op zondag 15 maart om 17.00 uur werd het eerste kievitseï gevonden door Aloys Engelbertink in het bijzijn van zijn zoekmaatje Gerrit Vieker. Aloys vond het legsel, dat bestond uit 3 eieren, op het maisland van boer Hobbelink dicht bij Oldenzaal. Even later vond Aloys op dezelfde maisakker nog een kievitsnest met 1 ei.

De vinders van het eerste kievitseï gehuldigd op de voorjaarsbijeenkoms

Resultaten weidevogels per soort

Note: De resultaten en grafieken hebben betrekking op het oorspronkelijk werkgebied van de vereniging zoals we dat al sinds de oprichting van onze vereniging volgen. Enkele jaren geleden hebben we onze beschermingsactiviteiten ook uitgebreid naar andere, relatief goede weidevogelgebieden buiten ons verenigingsgebied. Deze gebieden zijn niet opgenomen in de grafieken!

Kievit

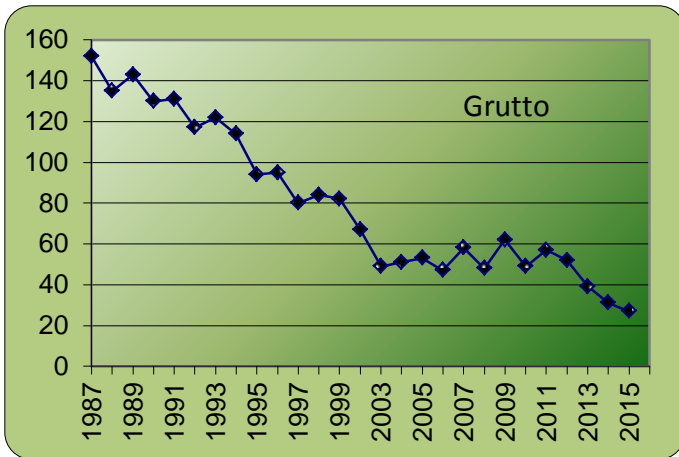
Het aantal broedparen kievit in 2015 is na een kleine opleving van vorig jaar weer terug op het niveau van 2013 namelijk 277 broedparen. Daar waar we vorig jaar nog 80 tot 100 vliegvlug geworden kievitkuikens hadden, moesten we het dit jaar met minder doen, namelijk 60 tot 80 vliegvlug geworden kievit. Tegen het aantal van 277 broedparen kievit kun je dit resultaat abominabel slecht noemen.

In Rossum deed dit jaar weer een boer mee met het kievitproject dat gesubsidieerd werd door provincie Overijssel. Deelname aan dit project betekende dat een boer geld zou krijgen wanneer deze zijn landbouwwerkzaamheden op een bouwland met meer

dan 4 nesten tot een bepaalde datum zou uitstellen. Op het betreffende perceel in Rossum zaten 9 kievit te broeden. Aanvankelijk zag het er ook goed uit. Bijna alle nesten kwamen succesvol uit. Helaas werden de meeste kuikens na verloop van tijd door kauwtjes, die hun nesten hadden in een aanliggende schuur van een andere boer, van het land gegrind en opgevoerd aan het nageslacht. Ondanks de medewerking en de bereidheid tot het uitstellen van landbewerkingen van deze deelnemende boer viel het resultaat enigszins tegen. Voor de positieve's onder ons zou je ook kunnen zeggen dat door de medewerking van deze boer er toch nog 6 tot 8 kuikens vliegvlug zijn geworden.

Ook in onze overige kerkdorpen waren de broedresultaten van de kievit heel slecht.

Benadrukt dient wel te worden, en dat geldt zeker in het geval van kievit, dat de slechte resultaten zeker niet alleen aan de vele landbewerkingen op de maispercelen liggen. Voor de kievit zijn er dan vaak nog volop kansen tot broedsucces wanneer eenmaal de mais gepoot is.

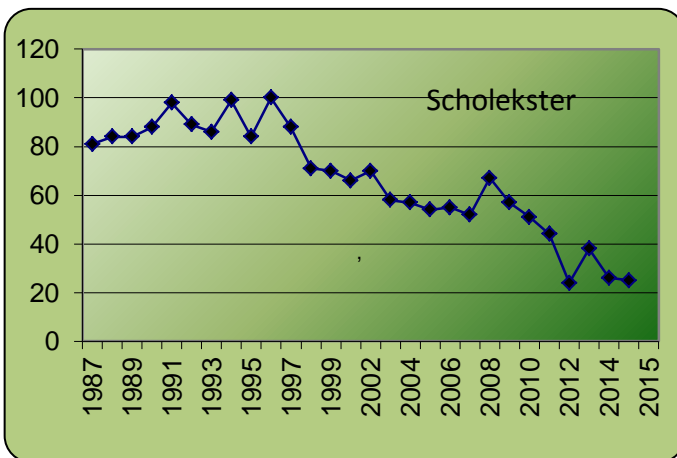

Grutto

Bij de grutto is het nog steeds kommer en kwel. Het aantal broedparen ging in 2015 weer met meer dan 10 % achteruit en kwam uit op een totaal van 27 broedparen. De meeste van onze broedparen grutto's (9) zaten dit jaar aan de Wolfsbergweg in Agelo. Hiervan kwamen zeker 5 nesten succesvol uit. Vanwege het ontbreken van voldoende dekking in dit gebied, er is geen uitgesteld maaibeheer aanwezig, is er van deze nesten geen enkel kuiken vliegvlug geworden. Dit jaar zijn van de 27 broedparen 0 gruttokuikens vliegvlug geworden. Een absoluut dieptepunt binnen onze vereniging. Het vliegvlug krijgen van gruttokuikens in gebieden waar graspercelen in gebruik zijn door intensieve melkveehouders is meestal

meer geluk dan wijsheid. Weersomstandigheden blijken meestal de redenen waarom het gras op sommige percelen net iets langer blijft staan dan op andere graspercelen. Juist deze graspercelen zijn dan vaak net voldoende en de redding voor de gruttokuikens om aan voedsel te komen en uit het zicht te blijven van sommige predatoren.

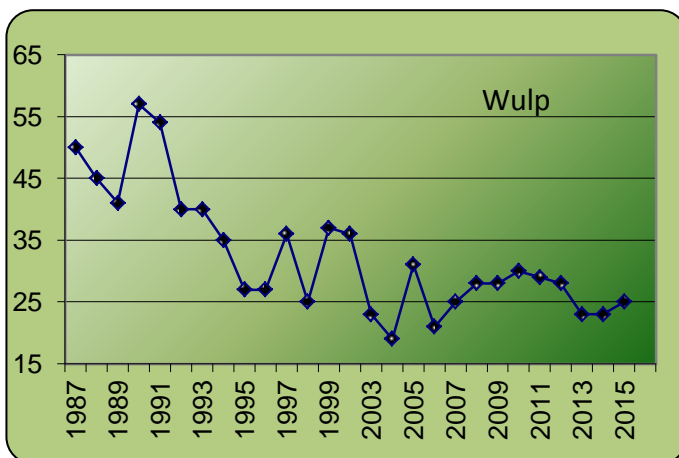
Of het de redding wordt met deze inmiddels lage aantal aantallen broedparen (oude) grutto's binnen ons werkgebied valt te bezien. Het zou goed zijn dat in die gebieden waar de grutto nog broedt, de boeren een strook gras laten staan om in ieder geval te proberen de overblijvende broedparen grutto's nog de kans te geven om succesvol kuikens vliegvlug te laten worden.

Scholekster

Nog steeds zorgwekkend is de blijvende achteruitgang van de scholekster. Afgelopen jaar hadden we 1 broedpaar minder dan het voorgaande jaar 2014 en hadden we 25 broedparen. Ondanks dat deze van oorsprong wadvogel een felle nestverdediger is, zijn er dit jaar maar tussen de 4 en 6 kuikens vliegvlug geworden. Nog minder dan in 2014. Deze opvallende weidevogel heeft zeer waarschijnlijk zwaar te lijden onder de predatie. Veel scholeksters beginnen pas te broeden op de maispercelen wanneer de mais al gepoot is. Deze broedvogel heeft dus geen last meer van landbewerkingen. En het voedselaanbod is geen probleem omdat de jonge pullen de eerste weken door

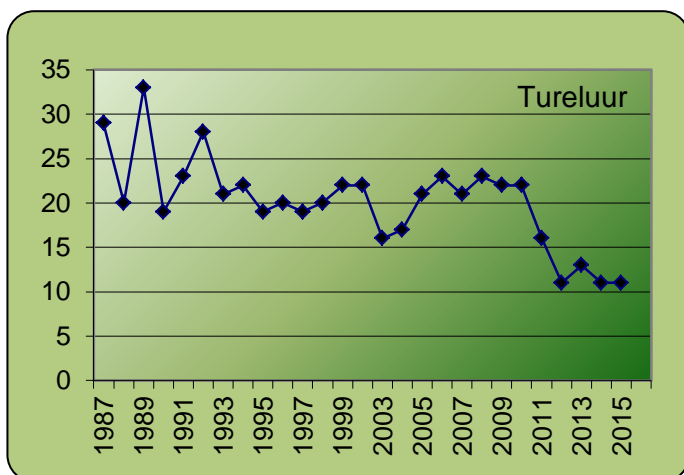
hun ouders gevoerd worden. Het aantal locaties waar de scholeksters in Noordoost-Twente nog voorkomen, vaak open gebieden met veel maispercelen, zijn duidelijk minder geworden.

Wulp

Het kan soms raar lopen. Ondanks dat bij de wulpen de broedsuccessen al jarenlang slecht zijn, konden we toch een toename van 2 broedparen noteren ten opzichte van vorig jaar. Het aantal broedparen wulpen kwam uit op 25. In Agelo, Fleringen en Rossum zijn dit jaar gelukkig weer 11 kuikens vliegvlug geworden. Enkele vrijwilligers van NVWG "De Grutto", en een lid van WBE Hugale hebben vele uren gestopt in de bescherming van zeker 3 broedparen wulpen om nog kuikens vliegvlug te krijgen. Deze inspanningen en het geduld van de lokale boeren in Weerselo hebben niet kunnen voorkomen dat het resultaat op een teleurstelling is uitgelopen. Predatie en verkeer waren

de redenen dat hier de teller op 0 bleef steken. In Fleringen daarentegen had men meer succes. Daar wist men door goede medewerking van boeren en vrijwilligers maar liefst 6 jonge wulpen vliegvlug te krijgen.

Tureluur

Het aantal broedparen tureluurs bleef dit jaar gelijk aan het jaar ervoor, namelijk 11 broedparen. Net als de meeste voorgaande jaren waren Fleringen(5) en Rossum(6) de kerkdorpen waar je deze niet opvallende weidevogel nog kon signaleren als broedvogel. In Fleringen is met zekerheid 1 kuiken vliegvlug geworden. De afloop van 4 kuikens is onduidelijk gebleven. Het aantal vliegvlugge tureluurkuikens in Rossum is hooguit 6 geweest. In vergelijking met voorgaande jaren kunnen we stellen dat dit resultaat aan de magere kant is.

Resultaten gesubsidieerd weidevogelbeheer

Uit de jarenlange verslaggeving van weidevogelgebieden met gesubsidieerd uitgesteld maaibeheer blijkt overduidelijk dat er meer nodig is dan alleen het kleinschalig verbeteren van een weidevogelbiotoop. Om de weidevogels in Twente te behouden is de combinatie van uitgesteld maaibeheer, de aanwezigheid van plas/dras én het preventief weren van predatoren een must geworden om goede broedresultaten te behalen.

Resultaten begrensde weidevogelgebieden met weidevogelbeheer.

Benneker (Oldenzaal):

SOORT	AANTAL BROEDPAREN					
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kievit	15	22	20	22	28	36
Grutto	6	9	10	12	13	17
Wulp	1	0	0	1	1	1
Tureluur	4	4	4	3	9	8
Scholekster	2	1	4	2	2	3

Ook dit jaar zaten de meeste grutto's aanvankelijk weer op graspercelen waar geen gesubsidieerd uitgesteld maaibeheer op zat. Als gevolg van een veel te korte graslengte in de gesubsidieerde beheerpercelen half april, weken de meeste grutto's uit naar een grasperceel in de nabijheid, dat wel voldeed aan de gewenste graslengte.

Dit jaar waren de resultaten nog slechter dan de voorgaande jaren. De teller van het aantal vliegvlug geworden weidevogels bleef voor zowel de grutto, wulp als scholekster op nul staan. Het aantal broedparen kievit en grutto's dendert hier achteruit vanwege de jarenlange tegenvallende broedresultaten. Het afgelopen jaar werd bij de alarmtelling, waarbij de beheerpercelen worden betreden wederom zichtbaar, wat hiervan de oorzaak is. Loopsporen van vossen richting nesten waren duidelijk waar te nemen. Evenals voorgaande jaren zijn de meeste kuikens van succesvol uitgekomen nesten weer ten prooi gevallen aan deze nachtpredator.

Dit jaar waren de resultaten nog slechter dan de voorgaande jaren. De teller van het aantal vliegvlug

Wateregge (Albergen):

SOORT	AANTAL BROEDPAREN					
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kievit	0	2	5	5	7	9
Grutto	0	1	3	1	7	7
Wulp	0	1	1	1	1	1
Tureluur	0	0	0	0	0	0
Scholekster		0	0	1	1	1

Ondanks de goede medewerking van de boeren kon niet voorkomen worden dat dit gebied in 2015 niet meer werd bezocht door de weidevogels. Slechte broedresultaten in de voorafgaande jaren, als gevolg van de enorme predatiedruk, hebben ertoe geleid dat de weidevogels hun heil ergens anders hebben gezocht.

Postweg (Albergen)

SOORT	AANTAL BROEDPAREN	
	2015	2014
Kievit	17	22
Grutto	6	6
Wulp	1	0
Tureluur	0	0
Scholekster	0	0

Het 2^e jaar weidevogelbeheer in dit kleine begrensde gebied van ca. 40 ha groot, waarin in totaal 9 ha grasland ligt met uitgestelde maaidatum, zag er aanvankelijk goed uit. Het aantal broedparen grutto's was gelijk gebleven aan het voorgaande jaar, namelijk 6 broedparen. Alleen het aantal broedparen kieviten was minder, waarschijnlijk als gevolg van minder maispercelen. Ondanks de inzet van 10 foxlights, werd er in dit gebied bijna geen enkele weidevogel vliegvlug. Vrijwel zeker zijn alle kuikens van de succesvol uitgekomen nesten opgevreten door de vos. Erg vervelend was de constatering dat ook de bijna 5 vliegvlugge gruttokuikens half juni ten prooi zijn gevallen aan de vos. Voor het tweede achtereenvolgende jaar staan we weer met lege handen.

Veldhoek / Weemselerhoek (Albergen):

SOORT	AANTAL BROEDPAREN					
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kievit	19	20	16	16	19	22
Grutto	14	9	9	9	9	11
Wulp	1	1	1	1	1	1
Tureluur	0	0	1	0	0	0
Scholekster	2	2	2	1	1	1

Het aantal broedparen weidevogels heeft zich in zijn algemeenheid in dit gebied iets weten te verbeteren t.o.v. 2014. En dit geldt zeker voor de grutto. Het aantal broedparen grutto's nam in dit gebied relatief met 50 % toe en kwam dit jaar op een aantal uit van 14 broedparen. Zoals bij de verslaggeving van de Wateregge al vermeld stond, zijn waarschijnlijk grutto's uit andere broedgebieden waar de broedresultaten slecht waren, naar dit broedgebied

getrokken om het broedsucces proberen te vergroten. De grutto staat er bekend om dat deze graag broedt in clusters. Dus waar meerdere broedparen grutto's hun territorium hebben. Intuïtief ervan uitgaande dat ze samen meer weerstand kunnen bieden aan mogelijke predatoren. Ook zal het uitrijden van ruige stalmeest in dit gebied een grotere aantrekkingskracht op deze vogels hebben uitgeoefend.

Tijdens deze opname leek het nog goed te komen in het weidevogelgebied bij Albergen.

Rene Hesselink bezig met het aansluiten van de stroomafzetting.

Vermeldenswaard is de proef die we dit jaar in dit gebied hebben gedaan met het uitrasteren (3 stroomdraden i.c.m. een weideapparaat) van 2 hectare grasland. De voorgaande jaren werden namelijk bijna alle nesten leeggevreten door de vos. De bedoeling was om voor aanvang van het broedseizoen deze werkzaamheden af te ronden. Slechte weeromstandigheden zorgden ervoor dat we pas op 2 mei dit raster om de kern van het broedgebied konden plaatsen. Helaas werden twee dagen daarvoor van de 11 nesten 8 nesten door de vos leeggevreten.

Reacties en info: secretariaat@nvwgdegrutto.nl

Dit was een flinke domper. Tezamen met enkele vrijwilligers, Rene Hesselink (Galagher), Martin van der Aa (deelnemer agrarisch natuurbeheer) en Leonard Rouhof (weidevogelcoördinator) werden de uitrasterwerkzaamheden uitgevoerd. Gelukkig begonnen 5 broedparen grutto's opnieuw te broeden. Vier nesten binnen het raster en 1 nest buiten het raster. Van deze 5 vervolglegels zijn er 4 nesten succesvol uitgekomen. De opgroefase van deze kuikens verliep redelijk goed. Er zijn mede dankzij de uitrastering zo'n 8 gruttokuikens vliegvlug geworden.